

Glaucoom

INHOUD

1. Wat is glaucoom?	04
2. Oogdruk	05
3. Veranderingen aan de oogzenuw	07
4. Gezichtsvelduitval	08
5. Soorten glaucoom	09
5.1 Openkamerhoekglaucoom	09
5.2 Nauwe- of geslotenkamerhoekglaucoom	10
5.3 Normalderukglaucoom	11
5.4 Overige oorzaken	11
6. Behandelingen voor glaucoom	12
7. Overige adviezen	12
Contactgegevens	15

Beste patiënt

In deze brochure vind je meer informatie over de **symptomen** en **behandeling** van de groep oogziekten met de naam glaucoom.

Heb je na het lezen van deze brochure nog vragen, aarzel dan niet om die te bespreken met je behandelende arts of de verpleegkundigen.

---

1. Wat is glaucoom?

Glaucoom is de naam van een groep **oogziekten** die wordt gekenmerkt door een combinatie van:

- Veranderingen aan de kop van de oogzenuw
- Gezichtsvelduitval

Glaucoom kan in een minderheid van de gevallen leiden tot **slechtziendheid**. Enkele van de voornamelijk **risicofactoren** zijn **leeftijd** en **te hoge oogdruk**.

Glaucoom is vaak **chronisch** en de schade aan de oogzenuw **onomkeerbaar**. Deze schade kan wel

worden vertraagd. Bij **milde** (tot matige) vormen van glaucoom merk je **niets**. Vandaar het grote belang van **vroegtijdige opsporing**. Regelmatige controles en tijdige behandeling voorkomen verdere aantasting van de oogzenuw en dus ook andere visuele symptomen. Glaucoom komt meestal aan beide ogen tegelijk voor.

Slechtziendheid

Te hoge oogdruk

Vroegtijdige
opsporing

50⁺

Leeftijd

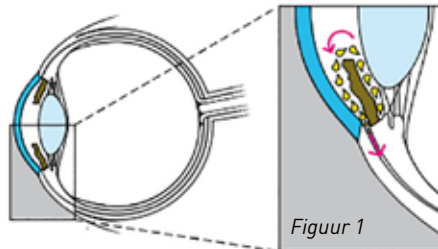
2. Oogdruk

Glaucoom wordt vaak (maar niet altijd) veroorzaakt door een te hoge oogdruk.

In het oog wordt **vocht** (kamerwater) aangemaakt voor de voeding van het **hoornvlies** en de **lens** en om het oog op spanning te houden. Dit kamerwater (niet te verwarren met het traanvocht aan de buitenkant van het oog) verlaat het oog via een afvoer (het **trabekelsysteem**) dat zich aan de binnenkant van het oog bevindt in de hoek gevormd tussen het **hoornvlies** (het heldere venster aan de voorkant van het oog) en de **iris** (het gekleurde deel van het oog, ook wel het regenboogvlies genoemd) (zie *figuur 1*).

Als deze afvoer (het trabekelsysteem) minder goed functioneert, kan het kamerwater moeizamer weg en neemt de druk binnenin de oogbol toe.

Doorsnede van het oog

- Hoornvlies
- Iris
- Lens
- Kamerwater

✦ Een **oogdruk tussen 10 en 21 mmHg (kwikdruk)** wordt meestal als **normaal** beschouwd.

✦ Boven 21 mmHg is de **oogdruk** te hoog.

De oogdruk kan op verschillende manieren worden gemeten. Bij de optieksaak meet men de oogdruk vaak met behulp van een 'pufje'. Deze meting is weinig nauwkeurig. Je kan je oogdruk beter bepalen door middel van **applanatie**. Hierbij meet de oogarts na verdoving de oogdruk door met een toestel tegen het oog aan te drukken. Dit is pijnloos.

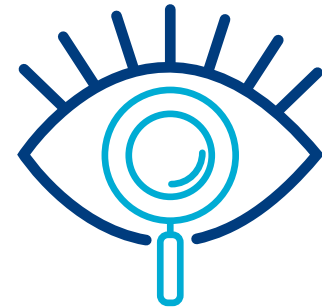
3. Veranderingen aan de oogzenuw

Het licht dat het oog bereikt wordt omgezet in **elektrische signalen**, die via ongeveer één miljoen afzonderlijke zenuwvezels naar de hersenen gaan. Al deze zenuwvezels samen vormen een bundel die we de **oogzenuw** noemen.

De plaats waar de oogzenuw het oog verlaat is een zwakkere plek. Wanneer de druk in het oog te hoog wordt, raakt deze 'zwakke plek' vervormd. Daarbij raken de zenuwvezels die samen de oogzenuw vormen, afgekneld en beschadigd.

Die afknelling leidt uiteindelijk tot het afsterven van die zenuwvezels. Het afsterven van de oogzenuw veroorzaakt veranderingen die de oogarts kan zien wanneer hij met een lampje en een lens de bin-

nenkant van het oog bekijkt. Deze veranderingen kunnen bovendien met een foto of scan (OCT) worden vastgelegd. Opeenvolgende scans kunnen nauwkeurig veranderingen opsporen tot op enkele duizendsten van een millimeter. Het optreden van dergelijke, zelfs schijnbaar erg kleine, veranderingen kan een voorbode zijn van toekomstig **gezichtsveldverlies**.

4. Gezichtsvelduitval

Door het afknellen en afsterven van de oogzenuw zoals hiervoor beschreven, wordt de verbinding tussen het oog en de hersenen langzaam, maar blijvend, beschadigd. Het gevolg is dat er eerst kleine en nadien steeds grotere stukjes uit het gezichtsveld verdwijnen. Het gezichtsveld is het totale beeld dat je ziet als je naar één punt kijkt.

Een eventuele beschadiging van het gezichtsveld kan met behulp van een **gezichtsveldonderzoek** worden vastgesteld en gecontroleerd. Dit onderzoek is pijnloos en wordt uitgevoerd door één van de hiervoor speciaal opgeleide verpleegkundigen. Bij iemand met glaucoom wordt het gezichtsveld regelmatig onderzocht.

NORMAAL ZICHT

BEGINNEND GLAUCOOM

GEVORDERD GLAUCOOM

Dit gebeurt frequenter in het begin, wanneer de arts jouw oog leert kennen. Dit om snelle gezichtsvelduitval tijdig op te sporen. Nadien hangt het aantal gezichtsveldonderzoeken af van jouw individuele situatie.

Beginnende gezichtsvelduitval wordt door de patiënt zelden opgemerkt, onder andere omdat de hersenen de ontbrekende delen van het gezichtsveld zelf gaan invullen. Pas bij meer uitgebreide gezichtsvelduitval merkt de patiënt stoornissen in het gewone zien. Glaucoom tast meestal pas in een laat stadium de centrale gezichtscherpte aan en kan dan finaal tot een grijzig beeld of zelfs ernstige slechtziendheid leiden.

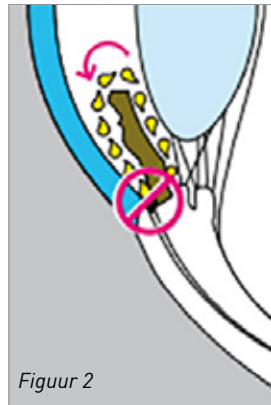
5. Soorten glaucoom

5.1 Openkamerhoek glaucoom

De **oorzaken** van een minder goed werkende afvoer (met dus als gevolg een stijging van de oogdruk) lopen zeer uiteen. Bij de meeste patiënten is sprake van een zogenaamde '**openkamerhoek glaucoom**' (zie figuur 2).

Hierbij is de afvoer wel toegankelijk voor het kamerwater, maar inwendig verstopt waardoor de oogdruk toch oploopt.

Dit is het geval bij het grootste deel van de glaucoompatiënten.

Figuur 2

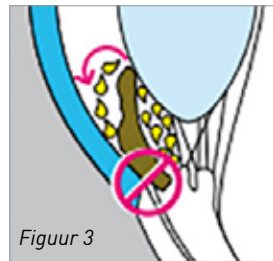
Openkamerhoekglaucoom

- Hoornvlies
- Iris
- Lens
- Kamerwater

5.2 Nauwe- of geslotenkamerhoekglaucoom

Bij patiënten met een '**nauwe- of geslotenkamerhoekglaucoom**' is het omgekeerde het geval (zie *figuur 3*). Bij hen is de afvoer goed, maar niet toegankelijk omdat de iris deze afsluit. Deze vorm van glaucoom komt vooral voor bij volwassenen die **verziende** zijn (bril met een plus-sterkte). De oogdruk bij deze vorm van glaucoom is meestal met tussenpozen verhoogd. De momenten van hoge druk (ook wel **drukpieken** genoemd) treden vaak onopgemerkt op. Als de drukpieken wat langer aanhouden, of zeer hoge oogdrukken geven,

kunnen patiënten soms tijdelijk wazig zien en (hoofd)pijn voelen. Deze drukpieken treden in het begin vaak 's avonds op, maar kunnen later over de hele dag optreden. Ook worden ze gaandeweg vaak heviger, met hogere oogdruk tot gevolg. Naast wazig zien, kunnen patiënten dan **forse hoofdpijn** en **misselijkheid** ontwikkelen. Nauwe- of geslotenkamerhoekglaucoom komt in absolute cijfers minder vaak voor dan openkamerhoekglaucoom maar geeft vaak op jongere leeftijd een ernstigere aantasting van de oogzenuw.

Figuur 3

Nauwe- of geslotenkamerhoekglaucoom

- Hoornvlies
- Iris
- Lens
- Kamerwater

5.3 Normaledrukglaucoom

Voor sommige mensen ontstaat er schade aan de oogzenuw bij een normale oogdruk, het zogenaamde '**normaledrukglaucoom**'. Daarom wordt altijd naar de oogzenuw gekeken om te weten of de oogdruk al dan niet te hoog is. Zolang de oogdruk geen schade aan de oogzenuw veroorzaakt of dreigt te veroorzaken, is behandeling niet nodig (zelfs indien de oogdruk hoger is dan de hierboven vermelde bovengrens van 21 mmHg, de zogenaamde 'oculaire hypertensie').

Belangrijk is dat er regelmatig gecontroleerd wordt of de oogzenuw onbeschadigd is. Wanneer er wel schade is aan de oogzenuw, trekken we de bovengrens voor een acceptabele oogdruk omlaag tot **15 of zelfs 12 mmHg**. Dit gebeurt voor elke patiënt persoonlijk.

5.4 Overige oorzaken

Er zijn nog vele andere oorzaken voor een te hoge oogdruk, zoals bijvoorbeeld:

Een **oogtrauma of -operatie** (zelfs als dit vele jaren geleden is gebeurd)

Medicijngebruik

Een **aangeboren afwijking**

6. Behandelingen voor glaucoom

De tot op heden enige bewezen effectieve behandeling voor het vertragen van glaucoom is het **verlagen van de oogdruk**. Het is belangrijk de oogdruk blijvend te verlagen. De mate waarin de oogdruk omlaag moet, hangt af van jouw individuele situatie.

De oogdruk verlagen kan op drie manieren (of een combinatie ervan):

- Met behulp van medicijnen (meestal oogdruppels, maar soms worden ook tabletten voorgeschreven)
- Een laserbehandeling
- Een operatie

Indien in overleg met de oogarts wordt besloten om je glaucoom te behandelen met een laserbehandeling of operatie, dan ontvang je daarvoor een aparte brochure.

7. Overige adviezen

OOGDRUPPELEN

De belangrijkste maatregel die je zelf kan nemen is **oogdrukverlagende oogdruppels** gebruiken. Een oogdruppel heeft enkel effect indien deze in het oog belandt. Het is niet erg als je per ongeluk twee druppels in het oog druppelt. Een oogdruppel overslaan kan leiden tot een drukpiek(je).

Omdat glaucoom pas in een laat stadium klachten geeft en oogdruppels soms voor bijwerkingen zorgen, is het belangrijk dat je niet stopt met de druppels. Zit je zonder? Vraag jouw huis- of oogarts om een vernieuwing van het voorschrift. Heb je problemen met de oogdruppels? Bespreek met jouw oogarts alvorens de druppels te stoppen. Ook wanneer je andere medicijnen gebruikt of een aan-doening hebt van hart of longen wil de oogarts dat graag weten.

Wil je meer weten over oogdruppelen of oogdruppelhulpmiddelen? Dan kan je terecht bij jouw apotheek. Om bijwerkingen te vermijden is het handig de ogen 1 minuut te sluiten en/of het onderste traanpunt dicht te duwen na het inbrengen van de oogdruppel. Verschillende druppels voor 1 oog worden best met enkele minuten tussen toegediend, dit om wegspoelen tegen te gaan.

Een uitgebreide oogdruppelinstructie met video kunt u vinden op deze website:
www.oogdruppelen.nl

Scan mij

SPORT

Sport is goed voor hart en bloedvaten. Het is daarom ook goed voor de doorbloeding van de kleine vaatjes van de oogzenuw. Bovendien verlaagt lichamelijke inspanning de oogdruk (in geringe mate). Yoga-oefeningen waarbij men langdurig (langer dan een minuut) op het hoofd staat, kunnen de oogdruk doen stijgen. **Wij raden je af dit soort oefeningen te doen.** Veel voorovergebogen werken kan ook leiden tot een verhoogde oogdruk. Indien je zopas een oogoperatie hebt ondergaan vraag je best raad aan jouw oogarts, alvorens je herstart met sporten.

BLOEDDRUK

Mensen met een hoge bloeddruk hebben iets vaker glaucoom. Omgekeerd is er ook een verband tussen een te lage bloeddruk en glaucoom. **Toch bestaat er geen directe link.** Iemand met een hoge bloeddruk heeft dus niet automatisch ook een hoge oogdruk. Sommige bloeddrukverlagende medicijnen werken zo krachtig dat iemands bloeddruk tijdens de slaap te laag wordt. Dat is niet goed voor de doorbloeding van de oogzenuw en glaucoomschade kan er door toenemen. Dit laatste is vooral van belang bij mensen met het al eerder genoemde 'normaledrukglaucoom'. Het kan bij sommige patiënten raadzaam zijn om de bloeddruk gedurende 24 uur te laten registreren en zo nodig de

bloeddrukmedicatie aan te passen. Bloeddrukverlagende medicijnen worden, mits akkoord van jouw voorschrijvende arts, bij voorkeur in de ochtend ingenomen.

MEDICIJNEN

Sommige medicijnen, zoals middelen tegen **de ziekte van Parkinson, prostaatvergroting en depressie**, kunnen de pupil van het oog vergroten. Bij mensen met nauwe kamerohoekglaucoom kan dat leiden tot een aanval van hoge oogdruk. Wanneer je al onder controle bent voor glaucoom, is de kans daarop klein. Ook is de kans klein bij mensen die in het verleden een **staaroperatie** of een **oogdrukverlagende operatie** hebben ondergaan. 'Corticosteroïden' zijn ont-

stekingsremmende middelen die gebruikt worden bij onder andere longziekten, reuma en huidaan- doeningen. Dit soort middelen kan worden toegediend in tabletten, (neus)sprays, puffers, druppels en crèmes. Langdurig gebruik en/of een hoge dosissen van deze mid- delen kunnen leiden tot verhoogde oogdruk en vervolgens glaucoom. Omgekeerd wordt het gebruikt in de periode volgend op oogdrukver- lagende operaties. Jouw oogarts volgt in dat geval je oogdruk strikt op.

ROKEN

Roken is bijzonder slecht voor de bloedvaten en dus ook voor de kleine bloedvaatjes van de oog- zenuw. Overleg met jouw huisarts voor hulp bij rookstop.

STRESS

Stress verhoogt de oogdruk niet.

FAMILIE

Wanneer jij glaucoom hebt, heb- ben al jouw bloedverwanten, maar vooral jouw kinderen, broers en zussen, een hogere kans om glau- coom te ontwikkelen. Deze per- sonen laten zich best rond hun 45 door een oogarts onderzoeken.

CONTACTGEGEVENS

Je kan ons bereiken via

➤ **Secretariaat oogziekenhuis**

09 246 87 00

➤ **www.mariamiddelares.be/nl/zorgaanbod/oftalmologie**

Scan mij

De oogartsen hebben dagelijks raadplegingen op verschillende locaties.

Raadpleging is enkel mogelijk na afspraak.

AZ Maria Middelaes

Buitenring Sint-Denijs 30

9000 Gent

Ga naar: ingang G, volg route 1 tot aan meldpunt G1a (eerste verdieping).

Deze brochure is gedrukt op maxioffset.
Papier afkomstig uit bossen die duurzaam
worden beheerd.

VOLG ONS OOK OP:

Gezondheids**Zorg** met een Ziel

Buitenring Sint-Denijs 30 | 9000 Gent | 09 246 46 46 | www.mariamiddelares.be | info@azmmsj.be